

Марченко Н.М.

старший викладач кафедри іноземної філології, перекладу та методики навчання ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», 1marchenko_n@ukr.net

Україна, м. Переяслав-Хмельницький

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ СТРАТЕГІЙ ЗБЕРЕЖЕННЯ ЕТНОСПЕЦИФІЧНОСТІ ЛЕКСИЧНИХ ОДИНИЦЬ

На сучасному етапі розвитку лінгвістики об'єктом особливої уваги науковців виступає дослідження взаємозв'язку мови та культури, аналіз етнокультурних особливостей спілкування представників різних націй. В статті розглядаються особливості перекладу етнореалій, які відображають специфіку кожної окремої нації. Популяризація української мови і політичні зміни у державі сприяли дослідженню у галузі перекладу специфічної лексики, відтворення звучання іншомовних власних назв українською мовою та українських іноземними мовами, різножанрових проблем перекладу. Виходячи з потреби у дослідженні теоретичних проблем перекладу на основі етнокультурних матеріалів ми проаналізували та визначили перекладацькі стратегії і тактики, адекватні для збереження лексичної універсальності та етноспецифічності у перекладі національних лексичних одиниць.

Ключові слова: *переклад етнореалій, стратегії перекладу, різножанровість, етноспецифічність, семантика, транслітерація.*

Постановка проблеми. З часу проголошення України як незалежної держави дослідження з перекладознавства значно активізувалися. Переклад почали розглядати як культурний чинник незалежності України, як спосіб утвердження українства у цілому світі. Ідеї таких досліджень запозичували з лінгвокультурології, історії та політології. Популяризація української мови і

політичні зміни у державі сприяли дослідженню у галузі перекладу специфічної лексики, відтворення звучання іншомовних власних назв українською мовою та українських іноземними мовами, різножанрових проблем перекладу. Така ситуація зумовила ще більшу потребу в дослідженнях етнореалій, які відображають специфіку кожної окремої нації.

Дослідження етноспецифічності лексичних одиниць як мовної і культурної спадщини є винятково важливим. Зацікавленість цією проблемою лінгвістів і їх всебічне вивчення в курсі теорії та практики перекладу є вже традиційною. У різні роки проблема реалій привертала увагу дослідників і була об'єктом наукових пошуків як українських (Ф. С. Бацевич, Л. Г. Верба, І. О. Голубовська, Ю. О. Жлуктенко, Р. П. Зорівчак, А. О. Іванов, В. І. Карабан, І. В. Корунець, В. Д. Радчук, О. О. Селіванова, О. Ф. Таукчі), так і зарубіжних вчених (Л. М. Верещагін, Л. Віссон, В. В. Красних, В. Г. Костомаров, Л. К. Латишев, Ю. Ю. Ліпатова, Ю. М. Лотман, Г. Е. Мірам, С. А. Моїсєєва, В. Л. Мурав'їов, В. Н. Телія, А. П. Чужакін). Лінгвісти та перекладачі робили спроби ґрунтовного визначення поняття реалії, складали різноманітні підходи до класифікації національно-маркованих лексичних одиниць, аналізували способи передачі реалій іншими мовами. Такі відомі лінгвісти як Є. В. Бреус, Л. С. Бархударов, В. І. Карабан, І. В. Корунець, В. Н. Комісаров, Я. І. Рецкер, А. В. Федоров, А. Д. Швейцер і багато інших присвятили дослідженню перекладацьких трансформацій свої численні статті й монографії. Але проблема міжмовних перетворень продовжує залишатися актуальною.

Мета роботи – провести порівняльний аналіз та визначити перекладацькі стратегії і тактики, адекватні для збереження лексичної універсальності та етноспецифічності у перекладі

Виклад основного матеріалу. Переклад етнокультурних мовних одиниць підлягає загальним правилам передачі у режимі «*the source language – the target language*». Реконструкція мовної картини світу складає одне з найважливіших завдань сучасної теорії і практики перекладу. Проте відсутність певної реалії чи поняття в одній із мов ускладнює процес перекладу.

При перекладі етнореалій українською мовою і збереження семантики слова, слід зважати на структуру, значення та мовний рівень змістових одиниць. Оскільки переклад є лінгвістичною наукою і базується на семантиці мовних одиниць, то перекладач повинен правильно визначити рівень цих мовних одиниць. Услід за І. В. Корунцем, ми виділяємо наступні мовні рівні:

- 1) надсинтаксичний (*super syntactic level*) – відтворення текстів, абзаців;
- 2) синтаксичний (*syntactic level*) – відтворення словосполучень і речень;
- 3) лексичний (*lexical level*) - відтворення значень слів, словосполучень, ідіоматичних виразів;

- 4) морфологічний (*morphological level*) – відтворення складових елементів слова, допомагає відтворити і лексичне значення;

- 5) фонетичний (*phonetic level*) – відтворення звуків фонетики: всі терміни, географічні та власні назви, реалії суспільно-політичного життя відтворюються на фонетичному рівні [1, с. 179].

Найуживаніші засоби передачі англійських етнокультурних мовних одиниць українською мовою такі: транскрибування та транслітерація, калькування (послідовний переклад), описовий переклад, переклад шляхом знаходження відповідних еквівалентів, переклад шляхом знаходження відповідних аналогів, перекладацькі трансформації. У деяких випадках доречно поєднувати два види перекладу, напр., послідовний переклад з елементами описового перекладу.

Буквальний переклад (*litteral translation*) – це такий переклад, коли відтворюється буквенний чи звуковий склад оригіналу. Буквальним перекладом відтворюються одиниці фонетичного та лексичного рівнів. Переважно цим засобом перекладу відтворюються власні та географічні назви, імена та реалії. До буквального перекладу відносяться: транскрибування та транслітерація.

Транскрибування та транслітерація (*Transcription and Transliteration*) отримали таку назву, тому що при використанні цих прийомів акт перекладу замінюється на акт запозичення звукової (при транскрипції) або графічної (при транслітерації) форми слова разом із значенням з мови оригіналу в мову

перекладу. Фактично запозичення тут здійснюється заради перекладу як необхідна передумова його виконання. Запозичене слово стає фактом мови перекладу і вже в якості такого виступає як еквівалент ідентичного з ним іншомовного слова. Транскрибування та транслітерація є одним із видів буквалізму. У тлумачному словнику перекладацьких термінів ученого-лінгвіста В. М. Комісарова можна знайти визначення явищу «буквалізму»: Граматичний буквалізм – це збереження граматичних структур або форм оригіналу в перекладеному тексті [2, с. 56].

Транскрибування та транслітерація часто використовують при перекладі лексичних одиниць, що позначають титул, звання, монетарну систему та деякі суспільно-економічні явища.

Напр.: *lord* – лорд, *lady* – леді, *sir* – сер, *Senator* – сенатор, *mister* – містер, *skinhead* – скінхед, *shilling* – шилінг, *penny* – пенні.

Контекст вживання:

1. *Lord Clarendon, I most earnestly commend to your attention.* – «Лорд Кларендон, я – до вашої уваги» [3].

2. *I told Holmes of my conversation with the lady.* – «Я розповів Холмсу про свою розмову з леді» [3].

3. *Far away on the path we saw Sir Henry looking back ...* – «Далеко на стежці ми побачили сера Генрі, що озирався назад ... » [3].

4. *He would devote his last penny to removing the obstacles which divided us* – «Він присвятить свій останній пенні, щоб усунути перешкоди, що розділили нас» [3].

5. *He took it and bit it to see if it was good, and then he said he was going down town to get some whisky; said he hadn't had a drink all day* – «Він взяв і вкусив його, щоб побачити, що це було смачно, і тоді він сказав, що він йшов у місто, щоб придбати віскі; сказав, що він не пив весь день» [3].

За допомогою транслітерації відтворюють буквений склад оригіналу на позначення грошових одиниць: *Ben Franklin* – «Бен Франклін» (стодоларова купюра); *Yard* – «Йярд» (стодоларова купюра); *Suzy* – «Сюзі» (1 доларов).

Слід зазначити, що для кращого розуміння британського титула 'lord', доцільно застосувати засіб знаходження найближчих еквівалентів, таких як «володар», «власник», «пан» і т.п., як це ми спостерігаємо у передачі назви роману Джона Толкієна (*John Ronald Reuel Tolkien*) – 'The Lord Of The Rings' – «Володар кілець».

Розглядаючи англо-українські переклади етнореалій шляхом транскрибування та транслітерації, ми помітили, що найчастіше цей спосіб використовують у таких випадках:

1) транслітерації деяких редукованих голосних та приголосних, що не вимовляються: *Cromwell* – Кромвел, *William* – Вільям; *Dorset* – Дорсет, *Portland* – Портленд, *Campbell* – Кемпбел.

2) незбереженні подвійних приголосних між голосними та буквосполучення *ck*: *boss* – бос, *roll* – рол, *football* – футбол, *Jackson* – Джексон,

3) збереженні деяких особливостей правопису слова, які дозволяють наблизити звучання слова при перекладі до вже відомих зразків. Особливо це стосується топонімів та антропонімів: *Alaska* – Аляска, *Alabama* – Алабама, *Arizona* – Арізона, *Boston* – Бостон, *Columbia* – Колумбія, *Missouri* – Міссурі, *Matilda* – Матільда.

Традиційні виключення стосуються, головним чином, перекладів імен історичних осіб та деяких географічних назв, що вже закріпилися в звичаях та в часі: *Charles I* – Карл I (а не Шарль, фр.), *William III* – Вільгельм III (а не Вільям, фр.), *Edinburgh* – Едінбург (а не Едінборо).

Досліджуючи причини застосування буквального перекладу, стає зрозуміло, що він відтворює комунікативно нерелевантні (формальні) елементи оригіналу. Основною причиною використання буквального перекладу є бажання відтворити змістові елементи більш високого рівня еквівалентності, не забезпечивши передачу змісту на попередніх рівнях. У таких випадках буквальний переклад може супроводжуватися поясненнями, що розкривають дійсний зміст оригіналу.

Отже, провідним засобом перекладу етнореалій в сучасній перекладацькій практиці є транскрипція зі збереженням деяких елементів транслітерації. Оскільки фонетичні та графічні системи мов значно відрізняються одна від одної, передача форми слова мови оригіналу на мову перекладу є завжди певною мірою умовною та приблизною. Слід додати, що українська мова з її великою кількістю префіксів, суфіксів та закінчень надзвичайно підходить для словесного імпорту. Частина англіцизмів прийшла до української мови без зміни морфемного складу, як це ми продемонстрували у вищеподаних прикладах.

Калькування (послівний переклад) (*Word-for-word Translation*) припускає існування двосторонніх міжмовних відповідностей між елементарними лексичними одиницями, які і використовуються в якості «будівельного матеріалу» для відтворення внутрішньої форми слова, яке перекладають. Калька буває повна та часткова. Повна калька — послідовний дослівний переклад у мові-реципієнті всіх елементів слова з мови-продуцента: англ. *chemical* – хімічний (суфікс – *al* відповідає суфіксу –*чн*- + закінчення *ий*-; корінь *chemic*– кореню –*хімі*-). Часткова калька — переклад у мові-реципієнті не всіх елементів слова, що надійшло з мови-продуцента: англ. *warming* – потепління (суфікс *ing*- відповідає суфіксу *ння*-; корінь *warm* – кореню –*тепл*-в укр. мові ми додаємо ще префікс *по*-).

Послівний переклад – це такий переклад, коли кожне слово оригінального словосполучення і речення перекладається і займає те саме місце, що і в оригіналі та має той самий порядок слів. Найчастіше послівний переклад застосовується в якості проміжної стадії в процесі пошуку оптимального варіанту перекладу. У випадку, якщо порядок слів у синтаксичній одиниці мови оригіналу і мови перекладу збігається, то такий послівний переклад є літературним.

Для кожної пари англо-українських відповідників розробляються правила передачі звукового складу слова мови оригіналу, зазначаються випадки збереження елементів транслітерації. Поодиноким випадком калькування є

буквальний переклад окремих коренів, що веде до поглиблення полісемії слів рідної мови під впливом запозичення мотивації. Калькування, як прийом створення еквівалента, подібне до буквального перекладу – еквівалент цілого створюється шляхом простого складання еквівалентів його складових частин, напр.: *Salvation Army* – Армія Порятунку.

При послівному перекладі відбувається відтворення не звукового, а комбінаторного складу слова або словосполучення, коли складові частини слова (морфеми) або фрази (лексеми) мови оригіналу перекладаються відповідними елементами мови перекладу: *pass-fail* – залік-незалік, *Commemoration of ancestors* – поминання предків, *Olympian calmness* – олімпійський спокій.

Сутність калькування полягає у створенні нового слова або сталого виразу в мові перекладу, що копіює структуру вихідної лексичної одиниці. Саме так робить перекладач, коли перекладає *superpower* як наддержава, *British Broadcasting Corporation* – як «Британська трансляційна корпорація», *United Kingdom* як «Об'єднане королівство» та ін. У ряді випадків використання прийому калькування супроводжується зміною порядку наступності елементів лексичної одиниці, що піддається калькуванню: *land¹-based² missile³* – ракета³ наземного¹ базування²; *Rapid¹ Deployment² Force³* – сили³ швидкого¹ реагування².

За допомогою послівного перекладу часто перекладаються словосполучення:

The House of Lords – палата Лордів: *Unlike the elected House of Commons, most members of the House of Lords are appointed* [4].

The British Parliament – Британський парламент: *The Parliament Act 1911 is an Act of the Parliament of the United Kingdom* [4].

Lord Chancellor – лорд-канцлер: *In the House of Lords of the British Parliament there are two rows of benches for lords and a sack of wool for the Lord Chancellor to sit on it* [4].

Thanksgiving Day – день подяки: *The American Thanksgiving began as a feast of thanksgiving almost four hundred years ago* [5].

Sunday-school picnic – недільний шкільний пікнік: *It wasn't anything but a Sunday-school picnic, and only a primer-class at that* [5].

Santa Claus – Санта Клаус: *Children wait for the presents from Santa Claus, a mythical man, who lives in the North pole and makes toys for children* [5].

Forty Martyrs – Сорок Мучеників: *The Forty Martyrs of Sebasteian* [5].

Miracle-workers – чудотворці: *The Miracle Workers were a rock and roll band in the 1980s, who began as a garage rock revival band in Portland, Oregon* [5].

Passion Friday – Страсна П'ятниця: *We enter the liturgy on Good Friday in silence* [5].

The pre-Christmas fast – передріздвяний піст: *Unlike the Great Fast prior to Pascha (Easter), the Pre Christmas fast is seldom practised, and many do not even know of its existence* [5].

To bless water – освячувати воду: *He cannot long abide in a place or near a person that is often sprinkled with this blessed water* [5].

Вказаний спосіб перекладу може стосуватись також і нижчеподаних прикладів:

Commemoration of ancestors – поминання предків:

Olympian calmness – олімпійський спокій, *Warm Alexis* – Теплий Олексій (Алексій), *The curse of Cain* – прокляття Каїна, *Pious and righteous* – благочестиві і праведні.

У деяких випадках перекладачі вдаються до двох видів перекладу: калькування та транслітерація, як це ми бачимо у наступному прикладі: *Holy supper* – Святвечір, *Svyata Vechera: Its main feature is the evening meal called 'Holy Supper (Svyata Vechera)* [5].

При послівному перекладі етнореалій спостерігається симетрія або асиметрія функціональних, структурно-композиційних та лексико-семантичних ознак в межах одного типу тексту. Симетрія засвідчує, що перекладач може вдатися до власне перекладу, напр., *The pre-Christmas fast* – передріздвяний піст, а асиметрія вказує на те, що перекладачеві треба адаптувати текст. Прикладом може слугувати номінація *Santa Claus* – Санта Клаус. У разі необхідності, якщо

мова йде про тексти дитячої літератури можлива заміна на вживання Святий Миколай.

Найбільш симетричними в американській і українській лінгвокультурах є етнореалії, що складаються з двох компонентів, а найбільш асиметричними – багатокomпонентні моделі.

Крім того, вибір між власне перекладом і перекладом-адаптацією буде залежати від 1) симетрії/асиметрії мови оригіналу та мови перекладу, а також від синхронії / асинхронії лінгвокультур двох мов; 2) орієнтації мови перекладу на вихідну лінгвокультуру. Залежно від зазначених причин перекладач може визначити зону власне перекладу й зону адаптації в межах структурно-композиційних і лексико-семантичних компонентів конкретного типу тексту.

Якщо аналогічні типи текстів створюються у близькоспоріднених лінгвокультурах, етнічні лексичні одиниці відтворюються переважно одиницями того самого статусу: термін – терміном, реалія – реалією, символ – символом. Наприклад, реалія *Thanksgiving Day* перекладається українською мовою як «День подяки». У перекладі статус цієї номінації може уточнюватися, адже лінгвокультури двох країн мають певні відмінності. Отже, у відтворенні наведеного прикладу українською мовою слід вжити прийом контекстуального розтлумачення, в результаті чого стає зрозуміло, що це – «традиційне північноамериканське свято, засноване з метою віддати дяку Богові за жнива та за одержані блага протягом року». Таке тлумачення не послабляє мовної етноспецифічності назви цього свята в перекладі, зберігаючи його термінологічність та оригінальність.

Таким чином, перекладачеві слід ураховувати, що зміна статусу етнічних лексичних одиниць дає можливість зануритися у контекст об'єктивної дійсності і забезпечити достатню базу для розуміння природи мовних знаків. .

При відтворення семантики етнореалій при перекладі українською мовою необхідно дотримуватися співвідношення статусу лексичної етноодиниці й адекватності перекладу у світлі мовного діалогу культур. Рівень семантичного співвідношення може бути представлено трьома різними стратегіями: 1)

відсутність зсуву статусу (реалія ↔ реалія) – повна адекватність, 2) зсув на один крок (термін ↔ реалія, реалія ↔ символ) – часткова адекватність, 3) зсув на два кроки (термін ↔ символ) – повна неадекватність. При перекладі етнореалій треба враховувати еволюційні та інволюційні зміни в її семантиці, які потребують додаткових стратегій і тактик, способів і прийомів перекладу. Розвиток сучасної лінгвістики примусив по-новому розглядати проблему семантичної валентності з глибоким проникненням в її природу. Валентність (від лат. *valentis* – сила) розуміється «як потенціал семантико-синтаксичної сполучуваності лексичних одиниць, що я виявом системно-мовної синтагматики» [6, с. 208].

У теорії перекладу існує підвид калькування, який називається напівкалькування – засіб перекладу, коли один з компонентів лексичної одиниці, що перекладається, транскрибується або транслітерується, а інший – перекладається шляхом пошуку відповідного еквіваленту: *transnational* – транснаціональний; *miniskirt* – міні-спідниця; *yellow press* – жовта преса, *V-neck* – V-нек, *polo-neck* – поло-нек.

Перевагою калькування та напівкалькування є стислість і простота одержаного продукту перекладу. За допомогою цих прийомів перекладач дотримується високого ступеня еквівалентності з вихідним словом.

Лексемний переклад (*verbal translation*) дуже часто застосовується перекладачами при відтворенні семантики окремого слова одного рівня еквівалентності. Під змістом оригіналу мається на увазі вся передана інформація, яка включає як предметно-логічне (денотативне), так і конотативне значення мовних одиниць, що становлять перекладний текст, а також прагматичний потенціал тексту. Перекладацький еквівалент використовується з метою максимального збереження змісту оригіналу при перекладі, але в кожному окремому випадку перекладу змістова близькість до оригіналу наближається до максимальної у різних ступенях та за допомогою різних засобів. Критерієм еквівалентності на рівні мови в певній мірі є двомовні словники, які за своєю природою не можуть враховувати суто контекстуальні,

тобто мовленнєві значення слів та словосполучень. Вони встановлюють відповідності між словами двох мов лише на рівні мови, а не на рівні мовлення, не враховуючи конкретний контекст, або ж встановлюють зазначені відповідності, спираючись на типові контексти, що регулярно повторюються.

При лексемному перекладі перекладач може порушувати структуру похідного слова. Так, наприклад, англійський суфікс *-less* може передаватися префіксом *без-* українською мовою: *sleepless* – безсонний, *helpless* – безпорадний, *rainless* – бездощовий.

Наведемо декілька прикладів перекладу етнореалій: *beef* – проблема, *bug out* – списувати, *bust* – невдаха, *clam* – помилка, *duckets* – гроші, *fress* – професор, *kill* – підсміюватися, *poor sheet* – розклад занять, *pummeled* – п'яний, *windy* – базікало.

Підрядковий переклад (*interlinear translation*) – такий переклад комунікативних одиниць чи тексту, у якому сповна відтворюється зміст кожного речення і зміст кожної мовної одиниці оригіналу. Підрядковий переклад широко практикується у навчальному процесі, на міжвідомчому рівні та при перекладі інструкцій до машин та медичних препаратів [1, с. 185]. Мова не йде про переклад окремих лексичних одиниць, що розначають етнореалії, а про словосполучення, речення, подфразову єдність, що може містити етнореалію, що вживаються у різних типах текстів. Підрядковий переклад іноді розуміють як прагматичну адаптацію, що означає зміни, що вносяться перекладачем в текст перекладу з метою правильно передати основну комунікативну функцію оригінала.

Для прикладу візьмемо рекламний текст. Перекладачі рекламних текстів стикаються з істотними труднощами при передачі прагматичного потенціалу оригінала. Зокрема, це пов'язано з перекладом в рекламному тексті фактів і подій, пов'язаних з культурою даного народу, різними національними звичаями і назвами блюд, деталями одягу, і т.д.

Текст рекламної кампанії віскі «Джоні Уокер» – ‘*Taste Life*’ в дослівному перекладі звучав би, як – «Спробуй життя на смак», проте на українську мову

він був перекладений як – «Живи, щоб було що пригадати». Це типовий приклад прагматичної адаптації тексту.

У випадках, коли вживається нова спеціальна лексика і неможливо знайти еквівалент у мові перекладу, виникає питання, як її перекладати. Тоді застосовується описовий переклад.

Висновки. Таким чином, проаналізувавши існуючі засоби перекладу, слід зазначити, що правильний вибір засобу перетворення одиниці оригіналу в одиницю перекладу – одне з основних умов створення адекватного тексту в мові, якою відбувається переклад.

Ми виявили, що транскрипція та транслітерація вживаються для передачі українською мовою ономастичних, етнографічних, суспільно-політичних, військових та реалій системи освіти, релігії та культури. У тих випадках, коли реалія виступає інтернаціоналізмом і є зрозумілою для обох сторін, перекладачі обмежуються її транскодуванням, не вдаючись до додаткових способів передачі. На нашу думку, застосування транскодування тут доречно, оскільки дозволяє зберегти іншомовну форму реалії, повністю передавши її зміст.

Проте, набагато частіше у тексті оригіналу зустрічаються етнореалії, які незрозумілі українцям, і їх передача транскодуванням лише перенавантажує текст перекладу незрозумілими для сприйняття словами, тому слід вдаватися до тлумачення тієї чи іншої етнореалії.

Результати теоретичних розвідок відкривають перспективи подальших досліджень етнокультурної мовної спадщини.

Література

1. Корунець І.В. Theory and Practice of Translation : [підручн.] / Korunets I. V. – Вінниця : Нова книга, 2003. – 446 с.
2. Комиссаров В. Н. Общая теория перевода. Проблемы перевода в трудах зарубежных ученых : [учебн. пособ.] / В. Н. Комиссаров. – М. : Высшая школа, 1990. – 127 с.
3. Milan D. Developing Reading Skills. – New York : Mc Grow-Hill, 1995. – 568 p.

4. The World Book Encyclopedia. XXII Volumes. – Chicago : Scott Fetrez Company, 2010.
5. The Mary Whitehouse Experience Encyclopedia.. – London : Fourth Estate, 2001. – 160 p.
6. Нечипоренко М. Ю. Шляхи збереження авторських імплікацій та національного колориту при відтворенні реалій із романів Ю. Андруховича англійською та польською мовами / М. Ю. Нечипоренко // Вісн. Житомир. держ. ун-ту імені І. Франка. – 2007. – № 34. – С. 207–213.

Marchenko N.M.

Senior Lecturer of the Chair for Foreign Philology, Translation and Methodology of Education. SHEI "Pereiaslav-Khmelnytskyi State Pedagogical Hrigorii Skovoroda University"

Ukraine, Pereiaslav-Khmelnytskyi

COMPARATIVE ANALYSIS OF TRANSLATION STRATEGIES OF ETHNOSPEIFIC LEXICAL UNITS PRESERVATION

The modern development level of linguistics pays special researchers' attention to the object studying the cooperation between the language and culture, analysis of ethnocultural communicational peculiarities of different cultures representatives'. The article reveals translation peculiarities of ethnic realities that reflect specific of separate nation. Popularization of the Ukrainian language and political changes in the state contributed to the research in the field of special lexis translation, sounding reproduction of foreign proper names in Ukrainian and of Ukrainian by foreign languages as well as different genres of translation. Taking into consideration the importance of theoretical translation research based on ethnocultural materials we analyzed and distinguished translation strategies and tactics adequate for conservation of lexical universality and ethnic specification in the translation of national lexical units.

Key words: *translation of ethnic reality, translation strategy, difference of genres, ethnic peculiarity, semantics, transliteration.*

References

1. Korunets I .V. Theory and Practice of Translation : [pidruchn.] / Korunets I. V. – Vinnytsia : Nova knyha, 2003. – 446 c.
2. Komissarov V. N. Obschaya teoriya perevoda. Problemyi perevoda v trudah zarubezhnyih uchenyih : [uchebn. posob.] / V. N. Komissarov. – M. : Vysshaya shkola, 1990. – 127 s.
3. Milan D. Developing Reading Skills. – New York : Mc Grow-Hill, 1995. – 568 p.
4. The World Book Encyclopedia. XXII Volumes. – Chicago : Scott Fetrez Company, 2010.
5. The Mary Whitehouse Experience Encyclopedia.. – London : Fourth Estate, 2001. – 160 p.
6. Nechyporenko M. Yu. Shliakhy zberezhennia avtorskykh implikatsii ta natsionalnoho kolorytu pry vidtvorenni realii iz romaniv Yu. Andrukhovycha anhliiskoiu ta polskoiu movamy / M. Yu. Nechyporenko // Visn. Zhytomyr. derzh. un-tu imeni I. Franka. – 2007. – № 34. – S. 207–213.